

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2020. május 14.

VEGYÉSZ ISMERETEK

KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI VIZSGA

JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI ÚTMUTATÓ

Útmutató a vizsgázók teljesítményének értékeléséhez (az értékelőtanárok részére)

Az írásbeli dolgozatok javítása a kiadott javítási útmutató alapján történik.

Az elméleti feladatok értékelése

Csak az útmutatóban megengedett részpontozás szerint értékelhetők a kérdések.

A megadott pontszámok további bontása csak ott lehetséges, ahol erre külön utalás van.

Az így kialakult pontszámok csak egész pontok lehetnek.

A javítási-értékelési útmutatóban feltüntetett válaszokra kizárólag a megadott pontszámok adhatók.

A számítási feladatok értékelése

Adott – hibátlan – megoldási menet mellett nem szabad pontot levonni a **nem kért** (de az útmutatóban megadott) részeredmények hiányáért. (Azok csak a részleges megoldások pontozását segítik.)

A számításhoz használt képletek, reakcióegyenletek hiányáért pont csak akkor vonható le, ha ezek felírását a feladat külön kérte.

Az útmutatótól eltérő – helyes – levezetésre is maximális pontszám jár, illetve a megadott csomópontok szerint részpontozandó.

A számítási rész- és végeredmények kisebb, kerekítésekből eredő eltérései miatt nem kell pontot levonni.

Több részkérdésből álló feladat megoldásánál – ha a megoldás nem vezet ellentmondásos végeredményre – akkor is megadható az adott részkérdésnek megfelelő pontszám, ha az **előzőekben kapott, hibás eredménnyel** számolt tovább a vizsgázó.

A számítási feladat levezetésénél a szakmailag egyértelmű – de részletes kifejtésük nélkül is értelmezhető – feladatrészek maximális pontszámmal értékelendők.

A szöveges feladatok értékelése

A szöveges választ igénylő feladatok esetén az eltérő megfogalmazású, de szakmailag helyes válaszokat is el kell fogadni.

1. feladat**Összesen: 10 pont**

- A) $c(\text{H}_3\text{O}^+) = 10^{-1,5} = 0,0316 \text{ mol/dm}^3$ **1 pont**
 $c(\text{HCl}) = c(\text{H}_3\text{O}^+) = \mathbf{0,0316 \text{ mol/dm}^3}$ **1 pont**
- B) $\text{pOH} = 14 - 12,6 = 1,4$ **1 pont**
 $c(\text{OH}^-) = 10^{-1,4} = 0,0398 \text{ mol/dm}^3$ **1 pont**
 $c(\text{NaOH}) = c(\text{OH}^-) = \mathbf{0,0398 \text{ mol/dm}^3}$ **1 pont**
- C) $\text{HCl} + \text{NaOH} = \text{NaCl} + \text{H}_2\text{O}$ **1 pont**
- D) $n(\text{H}_3\text{O}^+) = 0,0316 \cdot 0,5 = 0,0158 \text{ mol}$ **1 pont**
 $n(\text{NaOH}) = n(\text{OH}^-) = n(\text{H}_3\text{O}^+) = 0,0158 \text{ mol}$ **1 pont**
 $V(\text{NaOH}) = \frac{n(\text{NaOH})}{c(\text{NaOH})} = \frac{\mathbf{0,0158}}{\mathbf{0,0398}} = \mathbf{0,397 \text{ dm}^3}$ **1 pont**
- E) A semlegesítéskor a kapott oldat kémhatása semleges lesz ($\text{pH} = 7$).
 Közömbösítéskor a sav és a bázis a kémiai egyenletnek megfelelő arányban lép reakcióba.
Minden hasonló értelmű válaszáért: **1 pont**

2. feladat**Összesen: 8 pont**

Igaz állítások: A, D, E, F, G

Hamis állítások: B, C, H.

*Minden helyes válasz 1 pont.***3. feladat****Összesen 12 pont**

	Etil-alkohol	Ecetsav
Összegképlete	* $\text{C}_2\text{H}_6\text{O}$	* $\text{C}_2\text{H}_4\text{O}_2$
Színe, halmazállapota 25 °C-on és standard nyomáson	*színtelen, folyadék (<i>csak együtt</i>)	*színtelen, folyadék (<i>csak együtt</i>)
Vizes oldatának kémhatása	*semleges	*savas
Nátrium-hidroxid-oldattal történő reakciójának egyenlete. (Amennyiben nem reagál, akkor ezt jelezze!)	*nem reagál	<i>Reakcióegyenlet: **</i> $\text{CH}_3\text{COOH} + \text{NaOH} = \text{CH}_3\text{COONa} + \text{H}_2\text{O}$
Reakciójuk egymással (egyenlet), és a termék megnevezése	<i>Reakcióegyenlet: **</i> $\text{CH}_3\text{COOH} + \text{C}_2\text{H}_5\text{OH} \rightleftharpoons \text{CH}_3\text{COOC}_2\text{H}_5 + \text{H}_2\text{O}$ *etil-etanoát (etil-acetát)	

Minden helyes válasz 1 pont.**Minden helyes egyenlet 2 pont.*

4. feladat**Összesen: 14 pont****A)**

Eszköz neve:	Felirat	Jelentése
Mérőlombik	20 °C	A hitelesítés hőmérséklete
	In	Betöltésre kalibrált eszköz
	250 cm ³	250 cm ³ oldat készítésére alkalmas (20 °C-on)
	±0,1 cm ³	Pontossága (20 °C-on) 0,1 cm ³
	A	Pontossági osztály jelölése
Eszköz neve:	Felirat	Jelentése
Mérőhenger (Menzúra)	Ex	Kifolyásra kalibrált eszköz
	20 °C	A hitelesítés hőmérséklete
	B	Pontossági osztály jelölése
	±0,2 ml	Pontossága (20 °C-on) 0,2 ml
	10 ml	Maximum 10 ml mérhető vele (20 °C-on)

*Bármely két helyes válasz 1 pont.***5 pont***Tíznel több helyes válasz esetén is maximum 5 pont adható.*

$$\text{B) } n(\text{CaCl}_2) = \frac{m(\text{CaCl}_2)}{M(\text{CaCl}_2)} = \frac{20,00}{111,0} = 0,1802 \text{ mol}$$

1 pont

$$n(\text{CaCl}_2) = n(\text{Na}_2\text{CO}_3) = 0,1802 \text{ mol}$$

1 pont

$$m(\text{Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10 \text{ H}_2\text{O}) = 0,1802 \text{ mol} \cdot 286 \text{ g/mol} = 51,54 \text{ g}$$

1 pont

$$m(\text{összes Na}_2\text{CO}_3 \cdot 10 \text{ H}_2\text{O}) = 51,54 \cdot 1,1 = \mathbf{56,69 \text{ g}}$$

1 pont

$$\text{C) } m(\text{CaCO}_3) = 0,1802 \cdot 100,0 = 18,02 \text{ g}$$

1 pont

$$\eta = \frac{m(\text{gyakorlati})}{m(\text{elméleti})} = \frac{16,22}{18,02} \cdot 100 = \mathbf{90,01\%}$$

2 pont

D) Azt fejezi ki, hogy kiszárított állapotban az anyagot tovább szárítva a tömege nem csökken.

2 pont**5. feladat****Összesen 10 pont**

Kristályos állapotban a kristályrács típusa:*	molekularács
Hidrogénnel való reakciójában oxidációs számának változása: *	oxidációs száma csökken
Színe: *	sárgászöld
Halmazállapota 25,0 °C-on és standard nyomáson: *	gáz
A klór reakciója nátriummal (egyenlet):**	$2 \text{ Na} + \text{Cl}_2 = 2 \text{ NaCl}$
A klór reakciója bromidionnal (egyenlet):**	$2 \text{ Br}^- + \text{Cl}_2 = \text{Br}_2 + 2 \text{ Cl}^-$
A klór reakciója vízzel (egyenlet):**	$\text{H}_2\text{O} + \text{Cl}_2 = \text{HCl} + \text{HOCl}$

Minden helyes válasz 1 pont.**Minden helyes egyenlet 2 pont.*

6. feladat**Összesen 10 pont**

A) A kristályvizes só összetétele: $w_1 = \frac{159,6}{249,6} \cdot 100 = 63,94\%$ **1 pont**

Így a 12 kg kristályvizes só $12 \cdot 0,6394 = 7,67$ kg CuSO_4 -ot tartalmaz. **1 pont**

Az eredeti oldat összetétele $w_2 = \frac{7,67}{500} \cdot 100 = 1,53\%$ **1 pont**

A keverési egyenlet alapján: $500 \cdot 1,53 + m_1 \cdot 63,94 = (500 + m_1) \cdot 2$ **2 pont**

$m_1 = 500 \cdot \frac{2-1,53}{63,94-2} = 3,79$ kg **2 pont**

Tehát 3,79 kg $\text{CuSO}_4 \cdot 5 \text{H}_2\text{O}$ -ot kell még oldani.

B) Rézgálic. **1 pont**

C) Színváltozást. A kiindulási anyag színe: kék **1 pont**

A terméké: színtelen (fehér) **1 pont**

7. feladat**Összesen 10 pont**

I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.
A)	C)	C)	A)	B)	C)	D)	D)	B)	B)

Minden helyes válasz 1 pont.

8. feladat**Összesen 10 pont**

A) Katód folyamat: $\text{Zn}^{2+} + 2 e^- \longrightarrow \text{Zn}$ **1 pont**

Anód folyamat: $2 \text{Cl}^- \longrightarrow \text{Cl}_2 + 2 e^-$ **1 pont**

B) $n(\text{ZnCl}_2) = 0,100 \text{ dm}^3 \cdot 0,500 \frac{\text{mol}}{\text{dm}^3} = 0,05 \text{ mol ZnCl}_2 = 0,05 \text{ mol Zn}^{2+}$ **1 pont**

1 mol Zn^{2+} leválásához $\longrightarrow$ 2 · 26,8 Ah töltés szükséges, **1 pont**

0,05 mol Zn^{2+} leválásához $\longrightarrow$ 2,68 Ah töltés szükséges. **1 pont**

$t = \frac{Q}{I} = \frac{2,68 \text{ Ah}}{2 \text{ A}} = 1,34 \text{ h}$ **2 pont**

C) 1 mol Zn mellett $\longrightarrow$ 1,0 mol Cl_2 fejlődik,
0,05 mol Zn mellett $\longrightarrow$ 0,05 mol Cl_2 fejlődik. **1 pont**

$V(\text{Cl}_2) = 0,05 \text{ mol} \cdot 24,5 \frac{\text{dm}^3}{\text{mol}} = 1,225 \text{ dm}^3 \approx 1,23 \text{ dm}^3$ gáz fejlődik. **2 pont**

9. feladat**Összesen 16 pont****1 pont**

B) Az egyensúlyi koncentrációk:

	C_2H_6	$\rightleftharpoons$	C_2H_4	+	H_2
Kiindulás (mol)	10		0		0
Átalakulás (mol)	-x		x		x
Egyensúly (mol)	10 - x		x		x
Egyensúlyi koncentráció (mol/dm ³)	$\frac{10-x}{20}$		$\frac{x}{20}$		$\frac{x}{20}$

Minden két helyes érték megadása 1 pont, összesen:

6 pont

$$K_c = \frac{\left(\frac{x}{20}\right)^2}{\frac{10-x}{20}} = 1,08$$

2 pont

$$x = 7,44 \text{ mol}$$

1 pont

$$c(\text{C}_2\text{H}_4) = c(\text{H}_2) = \frac{7,44}{20} = \mathbf{0,372 \text{ mol/dm}^3}$$

1 pont

$$c(\text{C}_2\text{H}_6) = \frac{10 - 7,44}{20} = \mathbf{0,128 \text{ mol/dm}^3}$$

1 pont

C) $\alpha = \frac{7,44}{10} = \mathbf{0,744}$

1 pont

D) $n_{\text{ö}} = 10 - x + x + x = 10 + x = 10 + 7,44 = 17,44 \text{ mol}$

1 pont

$$p \text{ (egyensúlyi elegy)} = \frac{nRT}{V} = \frac{17,44 \cdot 8,314 \cdot 1500}{0,02} = \mathbf{1,09 \cdot 10^7 \text{ Pa} = 10,9 \text{ MPa}}$$

2 pont